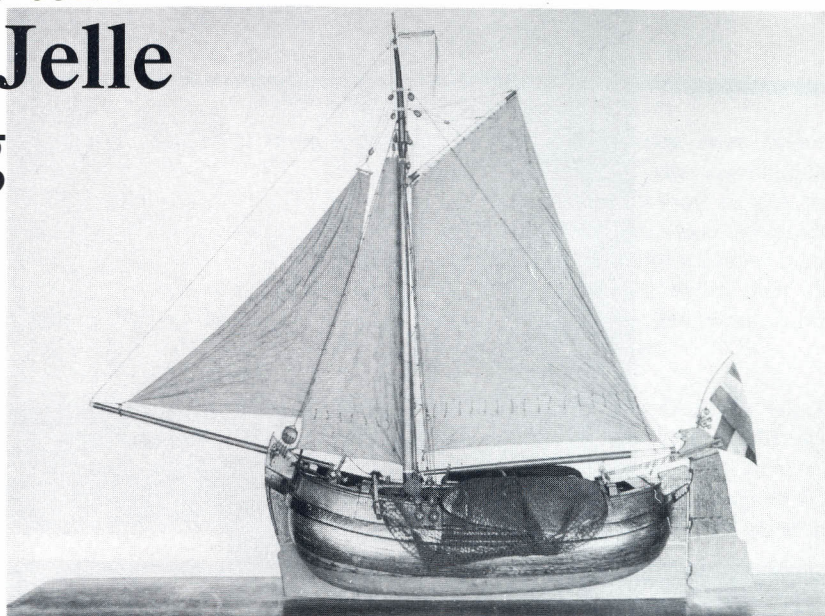

4 Modellen van Daniël en Jelle Hazenberg

TEKST: HENK DESSENS
FOTO'S: MARITIEM MUSEUM PRINS HENDRIK

Slechts éénmaal bouwde Jelle Hazenberg een model van een vissersschip, maar dit model behoort dan ook tot de mooiste modellen van de vissersschepen van het Maritiem Museum. Hij bouwde een model van de (identieke) stalen beugsloepen „Speelman I” en „Speelman II”, die in 1897 en 1898 gebouwd werden op de Rotterdamse werf van Bonn & Mees voor rekening van de rederij E. Speelman Jzn. te Pernis. De twee schepen kregen de visserijnummers PR 1 en PR 2. Pernis was toen nog een centrum van de beugvisserij.

Hoewel de benaming „beugsloep” duidelijk aangaf voor welk soort van visserij het schip werd gebruikt, stond het scheepstype ook bekend onder de naam „vissloep”. Vissloepen werden gebruikt door vissers uit Middelhar nis, Pernis, Maassluis en Vlaardingen. De vissloep was oorspronkelijk geen Nederlands scheepstype, maar kwam uit Frankrijk, evenals de latere logger, die in 1866 geïntroduceerd werd. In de 18e eeuw werden door de vissers uit de Delta vooral bezaanschuiten en gaffelschuiten gebruikt, schepen van het smak-type met zijzwaarden.

Vanaf 1817 werden vanuit Frankrijk de eerste sloepen ingevoerd. Zij verdrongen in korte tijd de inheemse gaffelschuiten, en werden de belangrijkste schepen voor de beugvisserij.

De visserij met de beug behoorde, met de drijfnetvisserij, tot de belangrijkste zeevisserijmethoden van de negentiende eeuw. De beug was een lange lijn, waaraan zijlijnen waren bevestigd. Aan deze zijlijnen zaten vishaken vast, met aas. Met de beug werd met name gevestig op kabeljauw en schelvis. De beug werd uitgezeild en lag op de zeebodem. De positie van de beug werd aangegeven door drijfbakens, jonen genaamd. Als de beug in zijn geheel was uitgezeild, moest het schip weer terugvaren naar de eerste joon, het begin van de beug. De beug was soms wel 18 kilometer lang. Omdat de beug met halve wind of voor de wind werd uitgezeild, moest er naar de eerste joon vaak gelaveerd worden, en goede aan-de-windse zeileigenschappen van hun schepen werden door de vissers dan ook hoog gewaardeerd. Waarschijnlijk verklaart dit de snelle populariteit van de vissloep, want dit schip zeilde scherper aan de wind dan de oude gaffelschuiten.

De vis die met de beug werd gevangen

moest levend aan wal worden gebracht en vissloepen hadden daarom een bun.

Op het model is de bun duidelijk te zien.

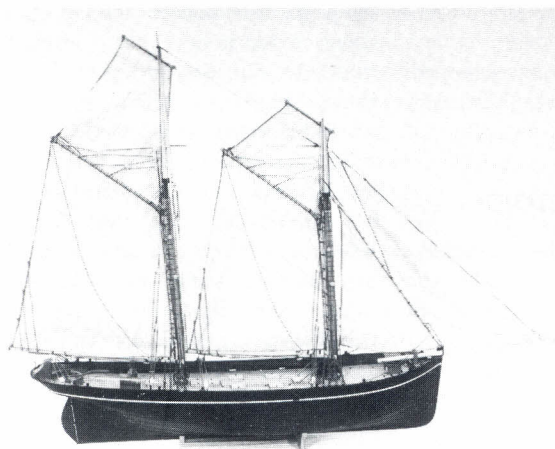
In de loop van de negentiende eeuw veranderde de vissloep, zowel de romp als de tuigage. Het model vertegenwoordigt de vissloep in zijn laatste fase, kort voordat de bouw van vissloepen beëindigd werd.

Aanvankelijk hadden de eerste vissloepen slechts één mast. Later veranderde dat. Het model is voorzien van een schoenertuig, met twee gaffelzeilen, en twee gaffeltopzeilen. Als voorzeilen zijn een fok en een klui ffok aanwezig.

De eerste vissloepen hadden een vol voorschip, lage kimm en een plat achterschip. Later werden de vissloepen langer, en kregen zij hogere kimm en, en een scherpere kop.

De introductie van de slankere logger beïnvloedde de ontwikkeling van de vissloep. En zelfs zodanig dat het niet altijd gemakkelijk is om op oude foto's een vissloep van een logger te onderscheiden.

Het boek „Modellen van Daniël en Jelle Hazenberg” is een uitgave van De Boer Maritiem. De verkoopprijs is f 49,50 en het is vanaf maart in de boekhandel verkrijgbaar. U kunt nu alvast intekenen bij S.d.Z. Direct na verschijnen ontvangt u uw exemplaar met een nota.

Het model van de stalen beugsloep „Speelman” (I & II)